

BLOC1- EL MODEL DE LES TELECOMUNICACIONS I LES TIC A CATALUNYA

1.1 Quin model de Pla estratègic de les Telecomunicacions i les TIC proposeu? Fins on arriba el seu compromís públic i que espereu del sector privat?

Aspirem a ser un país de primer nivell, competitiu i equilibrat territorialment i social. Una de les premisses per ser-ho avui és haver desplegat una xarxa de telecomunicacions de qualitat per tot el país, treballar a fons per minimitzar la bretxa digital social, vincular totes les polítiques sectorials a la més alta possible incorporació de les TIC en els processos productius i de distribució i impulsar la ubicació a Catalunya de centres de recerca i empreses orientats a la producció de software i a poder ser també de hardware innovador vinculat a les TIC. En aquest àmbit la col·laboració públic-privada és fonamental, és de fet on tindrem més capacitat d'incidir.

En aquest sentit, algunes de les línies estratègiques a desenvolupar són les següents:

- Acabar de dotar al país d'una xarxa de telecomunicacions a tot el territori eficient i competitiva, ha d'abastar l'administració, polígons de desenvolupament econòmic, centres productius i empresarials, àmbits residencials tan urbans com rurals. El desplegament de la xarxa pròpia de la Generalitat ha de ser oberta al mercat i als operadors, buscant la col·laboració públic-privada i garantint l'accessibilitat universal.
- Modernitzar i digitalitzar eficientment l'Administració per donar millor servei a les empreses i als ciutadans. Es tracta de superar la actual digitalització superficial que té l'administració en molts àmbits. Apostem per una digitalització més completa i eficient.
- Impulsar la digitalització de les empreses i les indústries fent-les més competitives.
- Apostar per fer atractiva Catalunya, a partir infraestructures de telecomunicacions i les TIC, per captar centres de recerca, centres empresarials i industrials, noves empreses tecnològiques i innovadores, i...en conseqüència les corresponents ocupacions.
- En paral·lel, una altra línia estratègica clau està en impulsar la generació de talent en l'àmbit educatiu, tant en la formació professional com universitari, per respondre a les necessitats de que tenim en telecomunicacions i TIC.
- I fomentar especialment la creació d'startups tecnològiques. Finançament, però també fomentar les trobades interuniversitàries dels àmbits tecnològic amb els d'altres àmbits complementaris, com ara: economistes, MBA, advocats...; donar suport des de la administració als projectes

d'emprenedoria a l'àmbit universitari (Emprèn UPC, Campus Emprenedor del TecnoCampus del Mataró...); i fomentar-ne la creació de nous projectes, així com la creació de viviers d'empreses amb les infraestructures TIC adients.

- Finalment, un eix transversal. Aquest desenvolupament ha de ser territorialment equilibrat, ha de permetre la descentralització de l'administració i de l'activitat econòmica i laboral. Aquí tenim una gran oportunitat de país

No és un Pla estratègic de les Telecomunicacions i les TIC aïllat, són línies estratègiques, estretament connectades amb les que proposem per altres àmbits de la política catalana, dins el nou projecte de país que ha de reconfigurar Catalunya. Són eixos al servei del desenvolupament econòmic, de l'oferta educativa, de la indústria, del comerç,...i del equilibri territorial. L'estratègia de les telecomunicacions i les TIC ha d'estar integrada en el pla estratègic de país per fer de Catalunya un país de referència, econòmica, social i tecnològicament. I tot això el sector públic ho ha de fer en col·laboració amb el sector privat. Apostem clarament per la col·laboració públic-privada.

1.2 Com penseu aprofitar l'oportunitat que ens ofereix el fet de tenir la seu del 22@, Universitats de prestigi, Centres d'investigació, el BSC, CTTC, el Sincrotró d'Alba, CNM, CVC i l'ICFO, entre d'altres, i el fet d'acollir a casa nostra fires de primer nivell, com el Mobile World Congress, l'Integrated Systems Europe(ISE) i d'altres?

Cert. Tenim infraestructura, centres de recerca de primer nivell, tenim investigadors, persones molt ben formades, hem estat capaços d'atreure esdeveniments claus en el desenvolupament de les telecomunicacions, com el Mobile,... en canvi tots sabem que estem desaprofitant oportunitats i que podem fer-ho millor.

Dues són les prioritats de país que hem d'emprendre ens els propers quatre anys per capitalitzar tots aquest actiu que tenim: La primera, garantir una estabilitat pressupostària plurianual a aquest conjunt d'entitats; la segona, crear més sinèrgies entre elles. I entre aquestes sinèrgies, buscar més lligams d'aquest gran *clúster* de recerca i innovació amb el teixit productiu català, així com captar inversió que decideixi ubicar-se a Catalunya. Podem fer-ho precisament pel fet de disposar de persones formades i d'infraestructures de primer ordre en l'àmbit de la recerca i les telecomunicacions.

1.3 El confinament viscut recentment ha evidenciat, encara més, que ens toca treballar per disminuir la bretxa digital. Malgrat la importància de l'economia digital, són molts els que encara no tenen prou alfabetització digital ni ple accés a banda ampla d'alta velocitat, a terminals compatibles, capacitat econòmica i/o continguts. Ens podeu indicar quines actuacions teniu previstes per reduir l'esclatxa digital?

Tres línies d'actuació principal: Primera, l'escola. El 100% d'escoles, mestres i alumnes han de poder disposar d'equips i connexions perquè cap alumne quedi despenjat de l'educació i de l'adequat coneixement de les eines digitals. La segona prioritat és que tot el territori de Catalunya disposi de connexió de qualitat a internet i vinculat amb la connexió territorial, també la connexió per a tothom, és imprescindible el bo social digital per aquelles persones en una situació de vulnerabilitat. La tercera prioritat per reduir la bretxa digital és accelerar la digitalització de l'administració, amb el que això comportarà de millores en la gestió pública i com element de familiarització dels ciutadans amb les eines digitals.

1.4 Teniu propostes tractores concretes a fer a la UE? Com per exemple instal·lar a Catalunya centres de desenvolupament i de producció-fabricació de hardware d'última generació-, per tal d'alliberar l'UE de l'actual dependència tecnològica xinesa i nord americana?

La oportunitat són els Fons europeus de recuperació i transformació econòmica i, encara és aviat per concretar projectes, però se n'estan gestant alguns que, de prosperar, redimensionaran l'activitat de desenvolupament digital, de recerca i de telecomunicacions, de tractament del *big data* i d'intel·ligència digital a Catalunya.

La Generalitat ha de tenir un paper clau en les anàlisis, propostes i determinació dels projectes estratègics de sectors de futur, innovadors i que siguin capaços d'arrossegar i ser motor de teixit empresarial. Un exemple de sector en el qual actuar és el del sector de l'automòbil. Al Departament d'Empresa ja vàrem analitzar la situació del sector, cosa que ha permès determinar les línies estratègiques a desenvolupar pels propers anys per adaptar el sector a les noves necessitats de la indústria i garantir el seu futur com una de les indústries més importants del nostre país.

Ara ens preocupa que l'ajornament de les eleccions debiliti el posicionament del Govern de la Generalitat per guiar l'adequada assignació dels recursos a projectes realment disruptius i transformadors per impulsar l'economia catalana cap a l'objectiu dels fons és a dir cap a la Next Generation.

En aquest sentit donem suport a projectes motor, que siguin rellevants en la línia dels que proposa el Comitè d'experts que assessora la Generalitat, és a dir: Generar indústries avui inexistents a partir dels excel·lents centres de recerca que tenim; transformar la indústria automobilística per produir vehicles elèctrics i autònoms; ajudar a valoritzar el turisme que tenim; promoure la transformació de la petroquímica de Tarragona adaptant-la a un món descarbonitzat; reformar la sanitat, l'atenció sanitària i tot el sector econòmic que l'envolta; invertir adequadament en eficiència energètica i renovables, en noves tecnologies i usos de l'aigua, en una gestió acurada dels boscos; invertir en digitalització de manera transversal sobre activitats, administració i territori, articular mètodes i instruments estables de suport a les start up, especialment del sector digital i bio que, com diu el comitè, poden conformar un dels ecosistemes d'start ups més potents d'Europa; sense oblidar que també tenim la oportunitat de garantir que el català sigui present en el món de la intel·ligència artificial.

Un altre exemple és l'aposta que va fer la Generalitat per desenvolupar a Barcelona el Supercomputing Center, amb finançament de l'Estat, la Generalitat i la Unió Europea on a més a més de proporcionar recursos de supercomputació a la comunitat científica i tecnològica (Marenostrum, MinoTauro), també es disposa de departaments propis de recerca i desenvolupament. També en aquest àmbit la col·laboració públic-privada serà clau.

BLOC 2-INVERSIONS PREVISTES EN TELECOMUNICACIONS I TIC

2.1 Quin % del total del pressupost penseu dedicar per fer polítiques per afavorir el desplegament de les xarxes de Telecomunicacions, també amb la irrupció de la tecnologia 5G?

No es tracta de parlar de percentatge de pressupost, perquè el primer que ha de canviar és la dimensió del pressupost de la Generalitat. Com vostès saben avui no es correspon amb el volum de competències que gestionem i encara és menys adequat per l'ambició de país que tenim. Per tant el primer a fer és revisar el sistema de finançament, cosa que ja portem 8 anys de retard, doncs la revisió dels sistema s'havia d'haver fet al 2014.

Però si avui la despesa en R+D a Catalunya representa l'1,5% del PIB, al final de la Legislatura ha de superar el 2% del PIB, amb el compromís de seguir-lo incrementant al mateix ritme en la següent legislatura. És una proposta realista i factible, podem fer-ho malgrat està en plena crisi i en temps de pandèmia, la clau és saber aprofitar els fons europeus que rebrem aquest any 2021 i els dos següents

2.2 Quines mesures fiscals penseu introduir i en quins terminis?

Lamentablement el gruix de la legislació fiscal no depèn de Catalunya, sinó de l'Estat. El PDeCAT ja ha presentat al Congrés una proposició de llei per modificar la llei de Mecenatge a fi d'incrementar molt significativament les donacions de persones i empreses a entitats d'interès social en l'àmbit de la recerca. Aquest és un camp de molt recorregut per incrementar el finançament estable de la recerca via col·laboració públic-privada. Més enllà d'aquesta iniciativa, cal dir que a l'impost sobre societats i ha uns incentius fiscals força interessants per les activitats d'R+D+i, el que de veritat caldria millorar és la seguretat jurídica d'aquests incentius, massa cop discutits per l'Agència Tributària, cosa que no els fa eficaços. Però insisteixo, de moment aquests incentius i la millora de la seva seguretat jurídica corresponen a l'Estat.

2.3 Quins estímuls per a “start ups” penseu articular?

Massa sovint tenim excel·lents Start Up que es venen en una fase primerenca a causa de la manca de coixí financer que els hi permeti cobrir les primeres fases de desenvolupament. Hem de reforçar els suports financers i d’acompanyament a les Start Up amb potencial de viabilitat perquè assoleixin fases més avançades i per tant de major valor afegit.

2.4 Quins estímuls penseu oferir a les empreses del sector de les Telecomunicacions i les TIC per tal que vinguin a Catalunya?

Com ja hem comentat, hem de crear l’entorn adequat perquè aquestes empreses tinguin capacitat de desenvolupament en el cas de ser empreses del propi territori o que es sentin atretes en el cas de que vinguin de fora. I per això insisteixo, necessitem:

- Infraestructures i xarxes de telecomunicacions adequades. Algunes infraestructures depenen de l’administració, però hem d’incentivar també les inversions i la relació públic-privada.
- Simplificació i eficiència administrativa, per tant, hem d’invertir en la digitalització de l’administració pública, que al mateix temps influirà i impulsarà la digitalització de les empreses del sector privat.
- Ajudes i finançament des del ICF per impulsar la digitalització empresarial i industrial.
- Inversió en l’àmbit educatiu per adaptar la realitat de la formació professional i de la universitat als perfils que necessiten les empreses i els sectors econòmics a impulsar en el futur des del punt de vista estratègic.
- Seguir apostant perquè Catalunya i Barcelona en particular sigui la seu d’importants esdeveniments del món tecnològic, com el Mobile World Congres.
- Seguir impulsant projectes com el Supercomputing Center per atreure inversions amb suport públic que permeti el desenvolupament del sector privat i l’aprofitament de sinèrgies entre diferents sectors.
- Encertar amb els projectes a impulsar a Catalunya en el marc dels fons europeus Next Generation.
- Garantir que la Generalitat no és únicament una administració passiva, sinó un aliat empresarial i econòmic amb capacitat per desenvolupar plans estratègics a nivell econòmic i empresarial conjuntament amb el sector privat per ajudar al creixement i desenvolupament de sectors punters i de futur en l’àmbit tecnològic i TIC.

2.5 Quin compromís, en inversió pública, us comprometeu a aplicar al sector de les Telecomunicacions i les TIC?

Les telecomunicacions i les TIC són les infraestructures bàsiques del segle XXI, és aquí on l'economia del país se la juga. Compromís total, prioritat absoluta.

Durant els 9 primers mesos de 2019, la inversió pública en el sector de les Telecomunicacions i les TIC, a Espanya va ser de més de 2.400 milions d'euros, gairebé la meitat la van aportar les comunitats autònomes i Catalunya va ser la més dinàmica de totes amb uns 600 milions d'euros. Per tant, avui Catalunya és la comunitat autònoma que més inversió realitza en Telecomunicacions i TIC, aproximadament fem el 25% de la inversió que es realitza a tot l'Estat.

El nostre compromís és mantenir aquest posicionament com a administració més dinàmica en la inversió pública en Telecomunicacions i TIC. Un posicionament que mantenim des de fa anys i que hem de seguir mantenint en el futur.

BLOC 3-INFRAESTRUCTURES

3.1 Quin % del pressupost dedicareu a les infraestructures públiques de Telecomunicacions?

El nostre compromís és donar continuïtat a aquest esforç inversor que Catalunya porta des de fa anys en telecomunicacions i TIC, estem invertint a Catalunya el 25% del que s'inverteix a tot l'estat i en la mesura que els fons Next Generation i la revisió del finançament de la Generalitat ens ho permetin, incrementarem aquest esforç, és clau pel nostre futur econòmic com a país.

3.2 Penseu fer polítiques per afavorir el desplegament urbanístic dels elements radioelèctrics necessaris per a les xarxes d'accés sense fils, tals com les de la tecnologia 5G i Wi-fi als municipis?

Sens dubte i ho farem en col·laboració amb les empreses i els municipis. Des del punt de vista de l'àmbit de les telecomunicacions i de les seves infraestructures, l'any 2003 es va fer un pas molt important amb el desenvolupament de la normativa que va permetre ordenar les infraestructures comuns de telecomunicacions (ICT) a l'interior dels edificis de les noves construccions.

Ara hem d'afavorir el desplegament dels elements radioelèctrics per a les xarxes d'accés sense fils, però també cal ordenar el desplegament públic de les infraestructures i xarxes de telecomunicacions independentment de la seva tecnologia. Molts col·lectius han defensat el desenvolupament de la ICTP (ICT Pública) per afavorir el mateix tipus de regulació que tenim en els edificis de nova construcció.

No té sentit fer noves actuacions urbanístiques al territori sense una normativa que afavoreixi el desplegament ordenat de les infraestructures públiques de telecomunicacions que permeti desplegar serveis en el futur, quan sí que ho estem exigint als edificis.

Per tant, la resposta es sí, afavorirem el desplegament dels element radioelèctrics necessaris per a les xarxes d'accés sense fils, però volem treballar en una visió molt més de futur, desenvolupant lleis i ordenaments que ens permetin planificar i organitzar aquestes infraestructures de la mateixa manera que fem amb la ICT a l'interior dels edificis, però en l'àmbit públic.

3.3 L'aplicació de les noves tecnologies -per exemple la Indústria 4.0-, aporta beneficis i estalvis, requereixen d'un entorn innovador. Això també ofereix més oportunitats a la innovació, com podem aprofitar-ho?

No es tracta simplement d'aprofitar-ho, es tracta de posar la digitalització i la innovació en el centre de la política econòmica i industrial dels propers anys. Es tracta de desplegar una política de recerca destinada a construir una nova indústria del coneixement, basat en el model d'indústria 4.0, amb prou fons per subvencionar projectes d'alt risc tecnològic empresarial que arrossequin finançament privat a través de *matching funds*. Aquesta és la política que segueixen tots els països capdavaners en innovació, on l'estat assumeix una part importat del risc tecnològic a canvi que les petites i mitjanes empreses creixin i generin llocs de treball.

BLOC 4-SERVEIS I CONTINGUTS

4.1 Penseu fer un mapa i seguiment de la qualitat de serveis i infraestructures per a la Junta Arbitral del Consum?

És evident que cal tenir un mapa fidedigne de la qualitat de serveis de telecomunicacions per donar compliment als compromisos de cobertura de tot el territori

4.2 Què penseu fer sobre atribucions dels serveis de Telecomunicacions pel que fa a la cobertura territorial/social i la promoció de continguts digitals, propis catalans (valor afegit a Catalunya)?

Com ja he dit, tenim la oportunitat de garantir que el català sigui present en el món de la intel·ligència artificial i també en els de continguts digitals. Ho impulsarem.

4.3 Quant a l'Internet de dues velocitats, lliure o de pagament, quin és el vostre posicionament?

Creiem que tots els ciutadans, institucions, empreses, mereixen les mateixes oportunitats i s'ha de garantir el criteri d'igualtat. L'Internet a dues velocitats és un tema que ha generat molt d'enrenou als EEUU, ja que hi ha un criteri bastant generalitzat de que l'Internet de dues velocitats pot acabar amb el principi de neutralitat de la xarxa.

Per sort, a Europa el criteri de neutralitat de la xarxa està garantit, el PDeCAT li dona tot el suport, però és cert que una legislació als EEUU que permeti fer-ho, podria afectar als operadors europeus.

Nosaltres creiem que el principi de neutralitat de la xarxa, que s'ha mantingut des dels seus inicis, ha de seguir existint. D'altra manera, la possibilitat de que els ciutadans, institucions o empreses que tinguin més capacitat econòmica que els altres puguin pagar per tenir prioritat d'accés, afectaria negativament als que no s'ho puguin permetre, afectant negativament al seu servei. Això eixamplaria la bretxa digital i les desigualtats socials a través d'Internet, cosa que hem d'evitar. Apostem per la igualtat d'oportunitats i per això, també hem de garantir per la igualtat d'oportunitats i neutralitat a la xarxa.

BLOC 5-I+R+D

5.1 Mirant el sector tecnològic a nivell mundial, es fa evident que ha suposat un abans i un després de cara a l'economia d'un país. Els Estats Units i la Xina són exemples perfectes de com creixement i innovació tecnològica van de la mà. Retenir el talent, política d'incentius fiscals, cultura emprenedora, centres de recerca més especialitzats, treballar més en xarxa, empresaris amb visió de futur...Que ens manca per potenciar la innovació al nostre país?

Quatre polítiques en les quals incidir des dels governs, en plural perquè afecta al de la Generalitat i també al de l'Estat: Primera, més recursos destinats a la recerca i un compromís ferm d'estabilitat en el seu creixement. Necessitem saber que l'any vinent els pressupostos destinaran més recursos a la recerca i que en els següents encara en destinaran més. Per exemple, no és admissible que l'execució dels pressupostos de l'Estat en recerca siguin només del 50% del que es va aprovar, tal com ha passat en més d'un dels darrers exercicis.

Segona. Millorar la transferència de coneixement entre tots els actors que participen en la recerca i la innovació: universitats, centres de recerca, centres tecnològics, ...i empreses.

Tercera. Formació. Generar talent a través de desenvolupar un programa integral d'estímul a l'àrea STEAM (ciència, tecnologia, i enginyeria, arts i matemàtiques) d'ençà de primària fins a l'accés a la universitat per tal de reforçar les vocacions científiques i digitals amb especial atenció i accions específiques orientades a l'equilibri de gènere.

Quarta. Fomentar la creació d'startups tecnològiques al nostre país donant solució a les dificultats que troben els nostres potencials emprenedors, com per exemple:

- Fomentar les trobades interuniversitàries dels àmbits tecnològic amb altres àmbits fonamentals per crear una empresa funcional: economistes, MBA, advocats...
- Donar suport des de la administració pública als projectes d'emprenedoria ja existents a l'àmbit universitari (Emprèn UPC, Campus Emprenedor del TecnoCampus del Mataró...) i fomentar-ne la creació de nous projectes.
- Fomentar la creació de viviers d'empreses amb les infraestructures TIC adients.

5.2 Intel·ligència Artificial, Big Data, Computació Quàntica, Robòtica, Ciberseguretat, la 5G, Blockchain, Smart Cities, IoT...Cada cop som més dependents de tecnologies d'altre (EEUU i Xina). Això suposa un fre pera a la innovació.Com ho penseu combatre?

Aquest combat es fa sent uns fermes defensors de la Catalunya europeista i de les polítiques conjuntes de la Unió Europea, ja que si es tracta de competir amb la Xina o els Estats Units en aquests àmbits, només la UE conjuntament hi pot donar resposta. Penso que els Fons Europeus per la recuperació i la Transformació econòmica van en aquesta bona direcció.

Tanmateix, no estic d'acord amb l'afirmació de que la tecnologia d'altres països suposa un fre a la pròpia innovació. Hem responsabilitzar-nos de la nostra pròpia situació i treballar per millorar-la. Hem d'invertir amb seny els nostres propis recursos i aprofitar al màxim els de la Unió Europea.

5.3 Serieu partidaris de realitzar una auditoria de l'activitat de recerca feta des de l'àmbit públic per analitzar la seva contribució i aportació a l'economia catalana?

Sens dubte, però en aquests moments el que més m'interessa és incrementar aquesta contribució.

5.4 Quines creieu que haurien de ser les línies prioritàries de recerca en l'àmbit universitari i dels ens públics de recerca?

La llista és ampla, la sanitat, la biotecnologia, la fotònica, la intel·ligència artificial, el *big data*, l'internet de les coses, la robòtica, ...no es tracta d'acotar. I alhora cal fer uns esforços especials en sectors de forta implantació a Catalunya com ara l'automòbil, la química o la indústria agroalimentària per afavorir la seva transició i incorporació de les noves tecnologies, per seguir sent competitives industrial i laboralment en el futur.

5.5 Només s'haurien de finançar projectes de recerca que comptessin amb la col·laboració/participació empresarial?

No, en absolut. Hi ha recerca bàsica que difícilment assumirà el sector privat i que en canvi el sector públic ha de seguir impulsant. On pot haver més col·laboració és en la recerca de frontera, en projectes que poden necessitar del suport, aval o participació del sector públic per a portar-se a terme. Encara hi ha altres vies de col·laboració del sector públic amb la recerca, com ara la compra pública innovadora, essencial per l'èxit i difusió de moltes tecnologies.

5.6 Quina política d'incentius penseu posar en marxa per facilitar les activitats de R+D+i del sector privat i empresarial?

Ja li he respost a aquesta pregunta. La legislació fiscal depèn de Madrid i és allà on hem presentat les nostres propostes.

5.7 Malgrat que el sector de les TIC gravita a l'entorn de Madrid, quines polítiques penseu aplicar per atraure inversió, donar rendibilitat al potencial de recerca i el talent existent a Catalunya i equilibrar el sector?

L'atractiu de Catalunya és la presència. d'una banda, d'un dens teixit de coneixement, és a dir, universitats, xarxa de centres de recerca i persones ben formades, start ups...; i de l'altra banda el dens i diversificat teixit d'empreses competitives. Estem invertint en noves infraestructures de telecomunicació i TIC més que cap altre territori de l'Estat, tenim el compromís d'invertir en R+D+i, en centres de recerca, en universitats, estem compromesos en l'atracció d'inversió i empreses del sector, tenim el compromís a promoure, donar acompanyament i suport a les start ups, i d'invertir adequadament els fons Next Generation, si complim amb aquests compromisos en els quals ja hem vingut treballant des del Departament d'Empresa de la Generalitat, la inversió vindrà a

Catalunya , la recerca serà a Catalunya i tindrem al nostre país un important augment d'ocupacions de qualitat a l'entorn d'aquests sectors.

5.8 Recerca i transferència de tecnologia són els punts de trobada imprescindibles entre la universitat i l'empresa. Com pensem potenciar aquests lligams pel que fa a la transferència tecnològica i l'empresa?

L'empresa ha de ser el centre de les polítiques de innovació i on una part important dels centres de recerca i de les universitats hauran d'estar centrades, contribuint així al desenvolupament tecnològic i en l'impacte en la indústria.

5.9 Sovint es parla del Pla de recuperació i resiliència de la UE (encara en procés) per una energia segura, sostenible i competitiva, i que aposta per un model energètic "que prioritzi l'estalvi i l'eficiència energètica". Per contra, veiem que un canvi de tecnologia sovint implica un canvi de dispositius... Si a això hi afegim l'obsolescència programada, tenim el que ja està passant: un creixement sostingut de residus. Quina política de residus generats pel sector TIC (N'hi ha de diferents tipus) pensem seguir i quines mesures (diverses i específiques per a cada tipus) pensem articular?

Sens dubte que l'estalvi i eficiència energètica és la més sostenible de les polítiques i la que menys residus ha de generar. Aquesta és l'aposta, tanmateix el cert és que n'hem d'aprendre molt encara per a configurar una economia circular lliure de residus pels diferents sectors i en particular pel sector TIC i de l'energia.